

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (*sähkön
sisämarkkinadirektiivin muutos*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 19 päivänä syyskuuta 2007 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvos-

ton direktiiviksi sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun direktiivin 2003/54/EY muuttamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 24 päivänä tammikuuta 2008

Elinkeinoministeri *Mauri Pekkarinen*

Neuvotteleva virkamies Arto Rajala

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI SÄHKÖN
SISÄMARKKINOITA KOSKEVISTA YHTEISISTÄ SÄÄNNÖISTÄ ANNETUN DIREK-
TIIVIN 2003/54/EY MUUTTAMISESTA (SÄHKÖN SISÄMARKKINADIREKTIIVIN
MUUTOS); KOM(2007) 528 LOPULLINEN**

1 Ehdotuksen tavoite ja tausta

Komissio antoi 19 syyskuuta 2007 ehdotuksen kolmannesta energian sisämarkkinapaketesta, joka sisälsi yhteensä viisi säädösehdotusta:

- ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun direktiivin 2003/54/EY muuttamisesta; KOM(2007) 528 lopullinen;

- ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun direktiivin 2003/55/EY muuttamisesta; KOM(2007) 529 lopullinen;

- ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta; KOM(2007) 530 lopullinen;

- ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävissä sähkön kaupassa annetun asetuksen (EY) N:o 1228/2003 muuttamisesta; KOM(2007) 531 lopullinen;

- ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä annetun asetuksen (EY) N:o 1775/2005 muuttamisesta; KOM(2007) 532 lopullinen.

Kolmannen energian sisämarkkinapaketin tavoitteena on parantaa sähkön ja maakaasun sisämarkkinoiden toimivuutta. Sähkö ja maakaasu ovat komission mukaan Euroopan hyvinvoinnin avaintekijöitä. Sähkö- ja maakaasumarkkinat ovat tärkeitä myös Euroopan

kilpailukyvyille, sillä energia on tärkeä panostekijä Euroopan teollisuudelle.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden vapauttamisprosessi alkoi noin 10 vuotta sitten. Komissio kuitenkin katsoo, että todelliseen kilpailuun perustuvien markkinoiden kehittämisen prosessi on vielä kesken. Markkinoiden pirstoutuminen kansallisten rajojen mukaisesti, korkea vertikaalisen integroitumisen aste ja markkinoiden keskittyminen ovat syynä siihen, ettei todellisia sisämarkkinoita ole syntynyt.

Vuoden 2005 lopulla Hampton Courtissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto peräänkuullutti todellista eurooppalaista energiapolitiikkaa. Komission 10 tammikuuta 2007 antamassa tiedonannossa Energiapolitiikka Euroopalle (KOM(2007) 1 lopullinen) korostetaan tarvetta saattaa valmiiksi sähkön ja maakaasun sisämarkkinat.

Keväällä 2007 kokoontunut Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota ehdottamaan lisätoimenpiteitä muun muassa seuraavista kysymyksistä:

- toimitus- ja tuotantotoiminnan tosiasiallinen erottaminen verkkotoiminnoista;

- kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien suurempi yhdenmukaistaminen ja niiden riippumattomuuden lujittaminen;

- riippumattoman järjestelmän perustaminen kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyötä varten;

- mekanismin perustaminen siirtoverkonhaltijoita varten verkkotoimintojen koordinoimiseksi ja verkon toimintavarmuuden parantamiseksi sekä rajat ylittävän sähkökau-

pan ja verkkojärjestelmän toiminnan tehostamiseksi;

- energiamarkkinatoimien avoimuuden lisääminen.

Lisäksi Eurooppa-neuvosto korosti tarvetta parantaa toimitusvarmuutta jäsenvaltioiden välisen solidaarisuuden hengessä.

Euroopan parlamentti ilmaisi kaason ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuuksista 10 heinäkuuta 2007 antamassaan päätöslauselmassa vahvan poliittisen tukensa yhteiselle energiapolitiikalle ja ilmoitti, että se pitää toimitusten ja omistajuuden eriyttämistä tehokkaimpana tapana edistää infrastruktuuriin tehtäviä investointeja syrjimättömästi, uusien tulokkaiden oikeudenmukaista pääsyä verkkoon ja markkinoiden avoimuutta. Parlamentti kannattaa myös kansallisten sääntelyviranomaisten välisen yhteistyön lisäämistä EU:n tasolla tapana edistää eurooppalaisempaa lähestymistapaa rajat ylittävien kysymysten sääntelyyn.

2 Oikeusperusta ja sääntelymenetely

Ehdotus perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 47 artiklan 2 kohtaan sekä 55 ja 95 artikloihin, jotka muodostavat tavanomaisen oikeusperustan energian sisämarkkinoiden muodostamiseen tähtäävien toimenpiteiden hyväksymiselle. Päätöksenteossa noudatetaan perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä määräenemmistö- ja yhteispäätösmenettelyä.

Eräät jäsenvaltiot ovat esittäneet näkemyksen, että siirtoverkonhaltijoiden omistuksen eriyttämistä sekä sen vaihtoehtona esitettyä independent system operator (ISO) -mallia koskevat ehdotukset loukkaisivat siirtoverkonhaltijoiden omistajien omistuksen suoja laajemmin kuin esityksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta on tarpeen. Näiden jäsenvaltioiden mukaan ehdotus on tältä osin suhteellisuusperiaatteen vastainen. Komissio on puolestaan katsonut, että kyseiset säännökset ovat välttämättömiä siirtoverkonhaltijoiden riippumattomuuden turvaamiseksi. Tämä puolestaan on edellytys toimiville energian sisämarkkinoille. Tältä osin ehdotuksen oikeusperustaan voidaan arvioida liittyvän epävarmuutta.

Ehdotus sisältää laajasti sähkömarkkinoihin ja -verkkoihin vaikuttavia muutosehdotuksia. Erityisesti sähkönjakeluverkkojen palveluperiaatteita koskevien, liitteeseen A sisältyvien muutosehdotusten vaikutukset ulottuvat syvälle kansallisiin markkinoihin ja verkkojärjestelmiin. Ehdotuksen ei kuitenkaan voitane katsoa olevan ristiriidassa tois-sijaisuusperiaatteen kanssa, koska sähkön sisämarkkinat perustuvat toisiinsa yhteydessä oleviin verkkoihin, joiden toimintaperiaatteita joudutaan harmonisoimaan varsin pitkälle, jotta tehokkaasti ja tasapuolisesti toimivien markkinoiden toiminta voidaan varmistaa.

Direktiivissä ehdotetaan siirrettäväksi täytäntöönpanovaltaa komissiolle. Täytäntöönpanovaltuuksien käyttämisessä komissiota avustaisi komitea. Komission hyväksymät toimenpiteet noudattavat pääasiassa valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä, joista säädetään päätöksen 1999/468/EY 5a artiklan 1—4 kohdassa ja 7 artiklassa.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Siirtoverkon eriyttäminen

Artiklassa 8 säädetään siirtoverkkojen omistuksen eriyttämisestä seuraavasti:

1. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa että,
  - a) jokainen yritys, joka omistaa siirtoverkon, toimii siirtoverkonhaltijana;
  - b) henkilöllä tai henkilöillä ei ole oikeutta:
    - i) käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä, jos se käyttää tai ne käyttävät samaan aikaan, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa tai sillä tai niillä on minkäänlaisia etuja tai oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden; tai
    - ii) käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa, jos se käyttää tai ne käyttävät samaan aikaan, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai sillä tai niillä on minkäänlaisia etuja tai oikeuksia sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;
    - c) henkilöllä tai henkilöillä ei ole oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon

hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä, jos se käyttää tai ne käyttävät määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai sillä tai niillä on min-käänlaisia etuja tai oikeuksia sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

d) sama henkilö ei voi olla yrityksen hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäsen sekä sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä että siirto-verkonhaltijassa tai siirtoverkossa.

2. Kohdassa 1(b) tarkoitettuihin etuihin ja oikeuksiin kuuluvat erityisesti:

a) pääoman tai liikeomaisuuden osan omistus, tai

b) oikeus käyttää äänivaltaa, tai

c) oikeus nimetä hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä, tai

d) oikeus saada osinkoja tai muita osuuksia hyödyistä.

3. Tämän artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamiseksi käsitteeseen ”tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys” sisältyy myös maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/55/EY tarkoitettu ”tuotantoa ja toimittamista harjoittava yritys” ja käsitteisiin ”siirtoverkonhaltija” ja ”siirtoverkko” myös direktiivissä 2003/55/EY tarkoitettut ”siirtoverkonhaltija” ja ”siirtoverkko”.

4. Jäsenvaltiot voivat antaa määräaikaista poikkeuksia kohtien 1(b) ja 1(c) soveltamisesta siten, että poikkeuksien määräaika ulottuisi kahden vuoden päähän direktiivin täytäntöönpanoajankohdasta edellyttäen, että siirtoverkko-operaattorit eivät kuulu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen.

5. Kohdassa 1(a) asetettu velvoite katsotaan täytetyksi tilanteessa, jossa useat siirtoverkkoja omistavat yritykset ovat perustaneet yhteisyrityksen, joka toimii siirtoverkonhaltijana useissa jäsenvaltioissa kyseisten siirtoverkkojen osalta. Yhteisyritykseen ei saa osallistua muita yrityksiä, paitsi jos yritys on hyväksytty riippumattomaksi verkonhaltijaksi artiklan 10 nojalla.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei 12 artiklassa tarkoitettuja kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, jotka ovat vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen kuuluneen siirtoverkonhaltijan ja sen henkilöstön hallussa, siirretä sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittaville yrityksille.

Kolmansiin maihin liittyvät näkökohdat

Artiklassa 8a säädetään rajoituksista kolmansista valtioista peräisin olevien tahojen vaikutusvallalle siirtoverkoja omistavissa yrityksissä. Siirtoverkot tai siirtoverkonhaltijat eivät saa olla kolmannelta maasta tulevan henkilön tai henkilöiden määräysvallassa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön kansainvälisten velvoitteiden noudattamista. Poikkeaminen säännöksestä voidaan sallia yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdyssä sopimuksessa, jonka sopijapuolena yhteisö on.

Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen ja sertifiointi

Artiklassa 8b säädetään kattavasti siirtoverkonhaltijoiden nimeämisestä ja sertifiointista sekä menettelyistä, joiden avulla varmistetaan artiklojen 8 ja 8a noudattaminen.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on valvottava, että siirtoverkonhaltijat noudattavat jatkuvasti 8 artiklan 1 kohtaa ja 8a artiklaa. Niiden on aloitettava sertifiointimenettely tällaisen vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi siirtoverkonhaltijan ilmoituksesta, omasta aloitteestaan tai komission pyynnöstä. Sääntelyviranomaisen on ilmoitettava siirtoverkonhaltijan sertifiointia koskevasta päätöksestä komissiolle, joka voi pyytää sääntelyviranomaista muuttamaan päätöstään tai peruuttamaan sen, jos se katsoo, ettei 8 artiklan 1 kohtaa, 8a artiklaa tai 8b artiklan 2 kohtaa ole noudatettu. Sääntelyviranomaisen on noudatettava sertifiointipäätöksen muuttamista tai peruuttamista koskevaa komission päätöstä neljän viikon kuluessa. Komissio antaa komitologiamenettelyssä suuntaviivoja sertifiointimenettelystä.

Riippumattomat verkonhaltijat (ISO)

Artiklassa 10 säädetään riippumattomista verkonhaltijoista. Riippumattoman verkonhaltijan nimeäminen on vaihtoehtoinen menettely omistuksellisesti eriytetyn siirtoverkonhaltijan nimeämiseksi.

Artiklan 1 kohdan mukaan siirtoverkon kuuluessa vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen direktiivin voimaantulohetkellä jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia artiklasta 8(1) edellyttäen, että jäsenvaltio nimeää riippumattoman verkonhaltijan siirtoverkon omistajan ehdotuksesta ja komissio hyväksyy nimeämisen. Vertikaalisesti integroituneita yrityksiä, jotka omistavat siirtoverkon, ei missään tapauksessa saa estää toteuttamasta toimia artiklan 8(1) vaatimusten täyttämiseksi.

Kohdan 2 mukaan jäsenvaltio voi hyväksyä ja nimetä riippumattoman verkonhaltijan vain, jos:

a) ehdokkaana oleva verkonhaltija on osoittanut, että se noudattaa 8 artiklan 1 kohdan b—d alakohdan vaatimuksia;

b) ehdokkaana oleva verkonhaltija on osoittanut, että sillä on käytössään tarvittavat taloudelliset, tekniset ja henkilöstövoimavarat 9 artiklasta johtuvien tehtäviensä toteuttamiseksi;

c) ehdokkaana oleva verkonhaltija on sitoutunut noudattamaan sääntelyviranomaisen ehdottamaa 10-vuotista verkon kehittämissuunnitelmaa;

d) siirtoverkon omistaja on osoittanut pystyvänsä täyttämään 6 kohdasta johtuvat velvollisuutensa. Tätä varten sen on toimitettava luonnokset kaikista sopimusjärjestelyistä ehdokkaana olevan verkonhaltijan ja kaikkien muiden asianomaisten kanssa;

e) ehdokkaana oleva verkonhaltija on osoittanut pystyvänsä täyttämään verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävissä sähkön kaupassa annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EY) N:o 1228/2003 johtuvat velvollisuutensa, mukaan luettuna siirtoverkonhaltijoiden välinen yhteistyö Euroopan ja alueellisella tasolla.

Kohdan 3 mukaan jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä riippumattomiksi verkonhaltijoiksi yritykset, joiden kansallinen sääntelyviranomainen on varmistanut

noudattaneen 8a artiklan ja 10 artiklan 2 kohdan vaatimuksia. Tällöin sovelletaan 8b artiklassa säädettyä sertifiointimenettelyä.

Kohdassa 4 säädetään komission valtuuksista nimetä riippumaton verkonhaltija, jos jäsenvaltio ei ole nimennyt hyväksytysti siirtoverkonhaltijaa tai riippumatonta verkonhaltijaa. Jos komissio on tehnyt päätöksen 8b artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja toteaa, ettei sääntelyviranomainen ole noudattanut sen päätöstä kahden kuukauden kuluessa, se nimeää kuuden kuukauden kuluessa, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ehdotuksesta ja siirtoverkon omistajan ja siirtoverkonhaltijan näkökantoja kuultuaan, riippumattoman verkonhaltijan viiden vuoden määräajaksi. Siirtoverkon omistaja voi milloin tahansa tehdä sääntelyviranomaiselle ehdotuksen uuden riippumattoman verkonhaltijan nimeämisestä 10 artiklan 1 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

Kohdan 5 mukaan kukin riippumaton verkonhaltija vastaa kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta, johon sisältyy verkkoon pääsystä perittävien maksujen, siirtorajoitusmaksujen ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 3 artiklan mukaiseen siirtoverkonhaltijoiden väliseen korvausmekanismiin liittyvien maksujen periminen. Lisäksi se vastaa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy pitkällä aikavälillä täyttämään kohtuulliset sähkönsiirtovaatimukset investointien suunnittelun avulla. Verkkoa kehittäessään riippumaton verkonhaltija vastaa uuden infrastruktuurin suunnittelusta, rakentamisesta ja käyttöönotosta. Siirtoverkon omistaja ei voi vastata kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta eikä investointien suunnittelusta.

Kohdassa 6 säädetään siirtoverkonomistajan velvollisuuksista, jos riippumaton verkonhaltija on nimetty. Tällöin siirtoverkon omistajan on:

a) tehtävä yhteistyötä riippumattoman verkonhaltijan kanssa ja annettava sille kaikkea asiaan kuuluvaa tukea sen tehtävien suorittamisessa ja erityisesti annettava sille kaikki asiaan kuuluvat tiedot;

b) rahoitettava riippumattoman verkonhaltijan päättämät ja sääntelyviranomaisen hyväksymät investoinnit tai annettava suostumuksensa sille, että niiden rahoituksesta vastaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, riippumaton verkonhaltija mukaan luettuna. Tätä koskeville rahoitusjärjestelyille on saatava sääntelyviranomaisen hyväksyntä.;

c) huolehdittava verkko-omaisuuteen liittyvien vastuiden kattamisesta lukuun ottamatta sitä osaa vastuusta, joka liittyy riippumattoman verkonhaltijan tehtäviin;

d) annettava takuut, joilla helpotetaan verkon laajennusten rahoitusta, lukuun ottamatta investointeja, joiden osalta se on antanut b alakohdan mukaisesti suostumuksensa sille, että niiden rahoituksesta vastaa joku muu osapuoli.

Siirtoverkon omistajien eriyttäminen

Artiklassa 10a säädetään siirtoverkon omistajien eriyttämisestä siinä tilanteessa, että itsenäinen verkonhaltija on nimetty. Integroituneeseen yritykseen kuuluvien siirtoverkon omistajien on oltava riippumattomia muusta siirtoverkkoon liittymättömästä toiminnasta ainakin oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta. Artikla vastaa direktiivin nykyistä sisältöä.

Kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuus

Direktiivin 10 artiklaa, jossa säädetään kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuudesta, ehdotetaan muutettavaksi siten, että se koskisi myös riippumattoman verkon omistajaa. Kaupallisesti arkaluonteisia tietoja ei saisi luovuttaa yrityksen muita toimintoja harjoittaville osille. Siirtoverkon omistajan ja yrityksen muiden osien ei tule käyttää yhteisiä palveluja lukuun ottamatta puhtaasti hallinnollisia tai tietoteknisiä palveluja.

Jakeluverkojen viestintä ja tuotemerkkien käyttö

Jakeluverkonhaltijoiden eriyttämistä koskevaa 15 artiklaa ehdotetaan täydennettävän säännöksillä, jotka koskevat verkonhaltijan

voimavaroja sekä syrjinnän torjuntaohjelmaa. Artiklaan ehdotetaan lisättävän säännös, jonka mukaan vertikaalisesti integroituneet jakeluverkonhaltijat eivät enenkään viestinnässään ja tuotemerkeissään saa aiheuttaa epäselvyyttä sen suhteen, että vertikaalisesti integroituneen yrityksen toimituksista huolehtiva liiketoimintahaara on erillinen yksikkö. Komissiolle ehdotetaan valtuutta antaa komitologiamenettelyssä täydentäviä säännöksiä artiklaan.

Kansalliset sääntelyviranomaiset

Direktiiviin ehdotetaan lisättäväksi kansallisia sääntelyviranomaisia koskeva luku VIa.

Artiklassa 22a säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten nimeämisestä ja riippumattomuudesta. Kohdan 1 mukaan kunkin jäsenvaltion tulee nimetä yksi kansallinen sääntelyviranomainen. Kohdassa 2 säädetään sääntelyviranomaisen riippumattomuudesta. Kohdan 3 mukaan jäsenvaltioiden tulee sääntelyviranomaisen riippumattomuuden takaamiseksi varmistaa, että:

a) sääntelyviranomainen on oikeushenkilö ja sillä on oma talousarvio ja riittävät henkilöstö- ja taloudelliset voimavarat tehtäviensä hoitamiseksi;

b) sääntelyviranomaisen johtohenkilöt nimitetään vähintään viiden vuoden toimikaudeksi, jota ei voida uusia, ja heidät voidaan vapauttaa tehtävistään kesken toimikauden ainoastaan, jos he eivät enää täytä tässä artiklassa asetettuja vaatimuksia tai ovat syyllistyneet vakavaan rikkomukseen.

Artiklassa 22b säädetään sääntelyviranomaisen toiminnan tavoitteista, joita olisivat:

a) kilpailullisten, varmojen ja ympäristön kannalta kestävien sähkön sisämarkkinoiden edistäminen yhteisön sisällä ja markkinoiden tosiasiallinen avaaminen kaikille yhteisön kuluttajille ja toimittajille läheisessä yhteistyössä sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten ja komission kanssa;

b) kilpailullisten ja moitteettomasti toimivien alueellisten markkinoiden kehittäminen yhteisön alueella a alakohdassa mainitun tavoitteen saavuttamiseksi;

c) jäsenvaltioiden välisen sähkökaupan rajoitusten poistaminen, mukaan luettuna sel-

laisen riittävän rajat ylittävän siirtokapasiteetin kehittäminen, jolla voidaan vastata kysyntään, parantaa kansallisten markkinoiden yhdentymistä ja mahdollistaa rajoituksettomat sähkövirrat kaikkialla yhteisössä;

d) varmojen, luotettavien ja tehokkaiden järjestelmien kehittämisen varmistaminen, energiatehokkuuden edistäminen, verkon riittävyyden varmistaminen sekä tutkimus ja innovointi kysyntään vastaamiseksi sekä innovatiivisten uusiutuviin energialähteisiin liittyvien ja hiilidioksidipäästöiltään vähäisten teknologioiden kehittäminen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä;

e) sen varmistaminen, että verkonhaltijoille annetaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä riittävästi kannustimia lisätä verkon suorituskykyä ja edistää markkinoiden yhdentymistä;

f) kansallisten markkinoiden tehokkaan toiminnan varmistaminen sekä tosiasiallisen kilpailun edistäminen yhteistyössä kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa.

Artiklassa 22c säädetään sääntelyviranomaisen tehtävistä ja toimivaltuuksista, joita olisivat:

a) varmistaa, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat ja tarvittaessa verkon omistajat sekä kaikki sähköalan yritykset noudattavat tästä direktiivistä ja muusta asiaa koskevasta yhteisön lainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan myös rajat ylittävien kysymysten osalta;

b) tehdä rajat ylittäviä kysymyksiä koskevaa yhteistyötä kyseisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten kanssa;

c) noudattaa sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ja komission päätöksiä ja panna ne täytäntöön;

d) antaa vuosittain kertomus toiminnastaan ja tehtäviensä toteuttamisesta jäsenvaltioiden asianomaisille viranomaisille, sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle ja komissiolle;

e) varmistaa, ettei siirtoon, jakeluun sekä toimitukseen liittyvien toimintojen välillä esiinny ristiinsubventioita;

f) tarkastaa siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat ja esittää vuosikertomuksessaan arviointi siitä, kuinka siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat asetuksen (EY) N:o 1228/2003 2c artiklassa

tarkoitettua Euroopan laajuista 10-vuotista verkon kehittämissuunnitelmaa;

g) seurata verkon varmuutta ja luotettavuutta ja arvioida verkon varmuutta ja luotettavuutta koskevia sääntöjä;

h) seurata avoimuuden tasoa ja varmistaa, että sähköalan yritykset noudattavat avoimuutta koskevia velvollisuuksia;

i) seurata markkinoiden avaamisen ja kilpailun astetta tukku- ja vähittäismyymälätoimintaa, mukaan luettuina sähköpörssit, kotitalouksien maksamat hinnat, toimittajaa vaihtaneiden asiakkaiden määrä, verkosta kytkettyjen asiakkaiden määrä ja kotitalouksien sovitussa muodossa tekemät valitukset, sekä mahdollisia kilpailun vääristymiä tai rajoituksia yhteistyössä kilpailuviranomaisten kanssa, mihin sisältyy kaikkien asiaa koskevien tietojen antaminen, sekä saattaa tarvittaessa tapaukset asianomaisten kilpailuviranomaisten käsiteltäviksi;

j) seurata aikaa, jonka siirto- ja jakeluyritykset käyttävät liitännöiden ja korjausten suorittamiseen;

k) varmistaa sähköalan yleispalvelun ja julkisten palvelujen korkea taso, heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojeleminen ja direktiivin liitteessä A määriteltyjen kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuus, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaa;

l) julkaista vähintään vuosittain suosituksia siitä, ovatko toimitustariffit 3 artiklan mukaisia;

m) varmistaa mahdollisuus saada asiakkaiden kulutustietoja, kuluttajatietojen yhdenmukaistetun muodon soveltaminen sekä mahdollisuus saada liitteessä A olevassa h kohdassa tarkoitettuja tietoja;

n) seurata siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden, toimittajien ja asiakkaiden ja muiden markkinaosapuolten asemaa ja vastuita koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa asetuksen (EY) N:o 1228/2003 mukaisesti;

o) seurata tuotantokapasiteettiin tehtäviä investointeja suhteessa toimitusvarmuuteen.

Kohdassa 2 säädetään sääntelyviranomaisen lisätehtävistä silloin, kun artiklan 10 mukaisesti on nimetty riippumaton verkonhaltija. Tällöin sääntelyviranomaisen on:

a) valvottava, että siirtoverkon omistaja ja riippumaton verkkonhaltija noudattavat tästä artiklasta johtuvia velvollisuuksiaan, ja määrättävä velvollisuuksien rikkomisesta seuraamuksia 3 kohdan d alakohdan mukaisesti;

b) valvottava riippumattoman verkkonhaltijan ja siirtoverkon omistajan välisiä suhteita ja tiedonvaihtoa sen varmistamiseksi, että riippumaton verkkonhaltija noudattaa velvollisuuksiaan, ja erityisesti hyväksyttävä sopimukset ja toimittava riitojen ratkaisusta vastaavana viranomaisena riippumattoman verkkonhaltijan ja siirtoverkon omistajan välillä kaikissa valituksissa, joita kumpi tahansa osapuoli tekee 7 kohdan mukaisesti;

c) hyväksyttävä ensimmäisen 10-vuotisen verkon kehittämissuunnitelman osalta investointisuunnitelma ja monivuotinen verkon kehittämissuunnitelma, jotka riippumaton verkkonhaltija esittää vuosittain, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua menettelyä soveltamista;

d) varmistettava, että riippumattomien verkkonhaltijoiden perimiin verkkoonpääsytariffeihin sisältyy siirtoverkon omistajalle tai omistajille maksettava korvaus, joka tarjoaa riittävän korvauksen verkko omaisuudesta ja siihen tehdyistä uusista investoinneista;

e) voitava suorittaa tarkastuksia siirtoverkon omistajan ja riippumattoman verkkonhaltijan toimitiloissa.

Kohdan 3 mukaan jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että sääntelyviranomaisilla on toimivalta suorittaa kohdissa 1 ja 2 tarkoitettua tehtävää tehokkaalla tavalla. Tätä varten sääntelyviranomaiselle tulee olla ainakin seuraavat valtuudet:

a) tehdä sähköalan yrityksiä sitovia päätöksiä;

b) tehdä yhteistyössä kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa sähkömarkkinoiden toimintaa koskevia tutkimuksia ja päättää, jos kilpailusääntöjä ei ole rikottu, asianmukaisesti ja oikeasuhteisista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen tosiasiallisen kilpailun edistämiseksi ja markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, mukaan luettuina virtuaaliset voimala-itokset;

c) pyytää sähköalan yrityksiltä kaikkia sen tehtävien toteuttamisen kannalta merkityksellistä tietoa;

d) määrätä tehokkaita, asianmukaisia ja varoittavia seuraamuksia sähköalan yrityksille, jotka eivät täytä velvollisuuksiaan, jotka johtuvat tästä direktiivistä tai sääntelyviranomaisen tai sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston tekemistä päätöksistä;

e) suorittaa tutkimuksia ja ratkaista riitoja 7 ja 8 kohdan nojalla;

f) hyväksyä artiklassa 24 tarkoitettuja varoitoimenpiteitä.

Kohdan 4 mukaan sääntelyviranomaisten vahvistettava tai hyväksyttävä ennen niiden voimaantuloa ehdot ja edellytykset, jotka koskevat:

a) liittämistä ja pääsyä kansallisiin verkkoihin, mukaan luettuina siirto- ja jakelutariffit. Näiden tariffien on mahdollistettava tarvittavien investointien toteuttaminen verkkoihin niin, että kyseisillä investoinneilla voidaan varmistaa verkkojen toimivuus;

b) tasehallintapalvelujen tarjontaa.

Kohdan 5 mukaan sääntelyviranomaisten tulee tariffeja vahvistaessaan tai hyväksyessään varmistaa, että verkkonhaltijoille annetaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä riittäviä kannustimia parantaa tehokkuutta, edistää markkinoiden yhdentymistä ja tukea asiaan liittyviä tutkimustoimia.

Kohdan 6 mukaan sääntelyviranomaisilla on oikeus vaatia, että siirto- ja jakeluverkon haltijat tarvittaessa muuttavat tässä artiklassa tarkoitettuja ehtoja ja edellytyksiä, tariffit mukaan luettuina sen varmistamiseksi, että ne ovat oikeasuhteisia ja niitä sovelletaan syrjimättömällä tavalla.

Kohdassa 7 säädetään sääntelyviranomaisille tehtävistä siirto- tai jakeluverkon haltijoita koskevista valituksista ja valitusten käsitteilyajoista.

Kohdassa 8 säädetään sääntelyviranomaisen päätöksiä koskevista valituksista.

Kohdan 9 mukaan jäsenvaltioiden on luotava sellaiset asianmukaiset ja tehokkaat menettelyt sääntelyn ja avoimuuden turvaamiseksi, joilla vältetään määräävän aseman väärinkäyttö etenkin kuluttajien etujen vastaisella tavalla sekä kaikenlainen markkinoiden valtaukseen tähtäävä toiminta. Näissä menettelyissä on otettava huomioon perustamissopimuksen määräykset ja erityisesti sen 82 artikla.

Kohdan 10 mukaan jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että direktiivin luottamuksellisuussääntöjä rikkovia luonnollisia tai oikeushenkilöitä vastaan käynnistetään kansallisen lain mukaiset hallinnolliset tai rikosoikeudelliset toimenpiteet.

Kohdan 11 mukaan 7 ja 8 kohdassa tarkoitettut valitukset eivät rajoita yhteisön oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisen muutoksenhakuoikeuden käyttöä.

Kohdan 12 mukaan sääntelyviranomaisten päätökset tulee perustella.

Kohdan 13 mukaan jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että kansallisella tasolla on mekanismit, joiden mukaisesti sääntelyviranomaisen päätöksen kohteena olevalla osapuolella on oikeus valittaa osapuolista riippumattomalle elimelle.

Kohdan 14 mukaan komissio voi antaa komitologiamenettelyssä suuntaviivoja, jotka koskevat artiklassa kuvailtujen sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien täytäntöönpanoa.

Rajat ylittäviä kysymyksiä koskeva sääntelyjärjestelmä

Artiklassa 22d säädetään rajat ylittävän siirron sääntelystä. Kohdan 1 mukaan sääntelyviranomaisten tulee tehdä tiivistä yhteistyötä ja toimittaa toisilleen ja sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle kaikkea direktiivin mukaisten tehtävien suorittamiseksi tarvittavaa tietoa. Tiedot tulee pitää luottamuksellisina. Kohdan 2 mukaan sääntelyviranomaisten tulee vähintään alueellisella tasolla edistää järjestelyjä, jotka varmistavat verkon optimaalisen hallinnoinnin, kehittää yhteisiä sähköpörssejä ja rajasiirron kapasiteetin jakamista siirtokapasiteetin minimitason varmistamiseksi alueella tehokkaan kilpailun kehittämiseksi.

Kohdan 3 mukaan sääntelyviranomaisten välisen yhteistyöviraston tulee päättää vähintään kahden jäsenvaltion välisen yhdistävän infrastruktuurin sääntelystä:

a) toimivaltaisten sääntelyviranomaisten yhteisestä pyynnöstä; tai

b) kun toimivaltaiset kansalliset sääntelyviranomaiset eivät ole kyenneet sopimaan sääntelystä kuuden kuukauden kuluessa siitä,

kun asia saatettiin asian viimeiseksi tietoon saaneen sääntelyviranomaisen tietoon.

Kohdan 4 mukaan komissio voi antaa komitologiamenettelyssä suuntaviivoja siitä, missä mitassa sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä toistensa ja viraston kanssa, sekä tilanteista, joissa virasto saa toimivallan päättää vähintään kahta jäsenvaltiota yhdistävän infrastruktuurin sääntelyjärjestelmästä.

Suuntaviivojen noudattaminen

Artiklassa 22e säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten velvollisuudesta noudattaa komission antamia suuntaviivoja.

Artiklan mukaan mikä tahansa sääntelyviranomainen tai komissio voi pyytää sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolta lausuntoa siitä, onko sääntelyviranomaisen tekemä päätös komission antamien suuntaviivojen mukainen. Jos päätöksen tehnyt sääntelyviranomainen ei noudata viraston lausuntoa neljän kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta, viraston on ilmoitettava asiasta komissiolle. Ilmoituksen voi tehdä myös muu sääntelyviranomainen. Jos komissio katsoo, että sääntelyviranomaisen päätös herättää vakavia epäilyjä siitä, onko se suuntaviivojen mukainen, komissio voi ryhtyä toimenpiteisiin kansallisen sääntelyviranomaisen päätöksen muuttamiseksi. Sääntelyviranomaisen on noudatettava päätöksensä muuttamista tai peruuttamista koskevaa komission päätöstä kahden kuukauden kuluessa.

Komissio antaa komitologiamenettelyssä suuntaviivoja, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti artiklan soveltamiseksi noudatettava menettely.

Tietojen säilyttäminen

Artiklassa 22f säädetään tietojen säilyttämisestä viranomaisia varten. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee vaatia, että sähköntoimittajat säilyttävät kansallisen sääntelyviranomaisen, kansallisen kilpailuviranomaisen ja komission saatavilla vähintään viisi vuotta asianmukaiset tiedot koskien sähköntoimitussopimuksiin ja johdannaispöytäkirjoihin liittyvistä liiketoimista tukku- ja markkina-asiakkaiden ja siirtoverkonhaltijoiden kanssa. Kohdassa 2 säädetään siitä, mitä

säilytettäviin tietoihin kuuluu. Komissio voi antaa komitologiamenettelyssä suuntaviivoja artiklan yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi.

Alueellinen yhteistyö

Lisätyssä 5a artiklassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta tehdä yhteistyötä markkinoiden yhdistämiseksi alueitasolla.

Komitea

Direktiiviin lisätyssä 27b artiklassa säädetään komissiota suuntaviivojen antamisessa avustavasta komiteasta (valvontaa käsittelevää sääntelyä toteuttava komitea).

Kuluttajansuojaa koskeva liite A

Seuraavat kohdat ehdotetaan lisättäväksi liitteeseen A:

h) asiakkailla on käytettävissään omat kulutustietonsa ja he voivat, nimenomaisesti sopimuksesta ja kuluitta, antaa mille tahansa yritykselle, jolla on toimituslupa, oikeuden käyttää mittaritietojaan. Tiedonhallinnasta vastaava osapuoli on velvollinen antamaan nämä tiedot kyseiselle yritykselle. Jäsenvaltioiden on määriteltävä tietojen muoto sekä menettely, jonka mukaisesti toimittajat ja kuluttajat voivat saada tietoja. Kuluttajilta ei saa periä lisämaksua tästä palvelusta;

i) asiakkaille tiedotetaan joka kuukausi todellisesta sähkönkulutuksesta ja kustannuksista. Kuluttajilta ei saa periä lisämaksua tästä palvelusta;

j) asiakas voi vaihtaa sähköntoimittajaa mihin aikaan vuodesta tahansa, ja asiakkaan tilit edellisen toimittajan kanssa on selvitettävä viimeistään kuukauden kuluessa tämän edellisen toimittajan viimeisestä toimituksesta.

4 Käsittelevä vaiheet

4.1 Kansallinen käsittely

Kauppa- ja teollisuusministeriö on 28 syyskuuta 2007 päivätyllä kirjeellään pyytänyt ehdotusta koskevia lausuntoja EU-asioiden komitean alaiselta energia- ja Eura-

tomijaostolta, oikeusministeriöltä, Kilpailuvirastolta, Kuluttajavirastolta ja energia-alan toimijoilta. Direktiiviehdotus on käsitelty energia- ja Euratomijaoston kokouksessa 20 marraskuuta 2007.

4.2 Ehdotuksen käsittely EU:n toimielimissä

Ehdotuksen käsittely neuvoston energia-työryhmässä on aloitettu. Ehdotuksen ja muiden samanaikaisesti annettujen energiasisämarkkinoita koskevien säädösehdotusten valmistelusta on annettu tilanneselvitys energianeuvoston kokouksessa 3 joulukuuta 2007. Komissio on ilmoittanut tavoitteeksi yhteisymmärryksen saavuttamisen energian sisämarkkinapakettien keskeisistä kohdista kesäkuussa 2008 pidettävään energianeuvoston mennessä. Aikataulu saattaa kuitenkin venyä tästä, koska energian sisämarkkinapakettien ehdotuksiin sisältyy voimakkaita periaatteellisia erimielisyyksiä jäsenvaltioiden kesken.

5 Ehdotuksen vaikutukset

5.1 Vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön

Voimassa oleva direktiivi 2003/54/EY on pantu täytäntöön sähkömarkkinalailla (386/1995) ja Energiamarkkinavirastosta annetulla lailla (507/2000) sekä usealla muulla lailla ja alemmanasteisella normilla. Direktiiviesityksen hyväksyminen aiheuttaisi tarpeen muuttaa sähkömarkkinalakia sekä Energiamarkkinavirastosta annettua lakia.

Siirtoverkonhaltijoiden omistuksen eriyttämistä (artikla 8) ja sen vaihtoehtona olevaa ISO-mallia (artikla 10) koskeva sääntely saattavat merkitä niin voimakasta rajoitusta siirtoverkonhaltija Fingrid Oyj:n kahden sähköntuotantoa harjoittavan omistajan asemaan, että on syytä tutkia, edellyttäisikö direktiiviehdotuksen täytäntöönpano näiltä osin perustuslainsäätämisyjärjestyksessä tapahtuvaa lainsäädäntötoimenpidettä.

Ehdotus kuuluu Ahvenanmaan itsehallinnon alaan. Ehdotukseen sisältyvä yhden kansallisen sääntelyviranomaisen asettamisen

vaatimus saattaa olla ristiriidassa Ahvenanmaan itsehallinnollisen aseman kanssa.

Ehdotuksesta tulisi näiden seikkojen vuoksi pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

5.2 Taloudelliset ja muut vaikutukset

Siirtoverkonhaltijan omistuksen eriyttämistä koskevan säännöksen täytäntöönpano komission esittämässä muodossa merkitsisi, että valtio joutuisi hankkimaan itselleen Fortum Oyj:n ja Pohjolan Voima Oy:n siirtoverkonhaltija Fingrid Oyj:stä omistaman 50,2 prosentin omistusosuuden. Tämä olisi toteutettava joko vapaaehtoisin kaupun tai pakkolunastuksella. Toimenpiteestä aiheutuisi valtiolle arviolta vähintään joidenkin satojen miljoonien eurojen kustannus. Fingridin osakkeiden arvon tarkka määrittäminen ei tässä yhteydessä ole ollut mahdollista, koska osakkeilla ei käydä julkista kauppaa.

Ehdotus sähkölaskujen lähettämisestä asiakkaille kuukausittain edellyttäisi kaikkien Suomen sähkönkulutusasteiden varustamista kaukoluettavilla mittareilla. Tämän toimenpiteen kustannusvaikutuksen arvioidaan olevan 15 vuoden pitoajalla laskettuna noin 675—1125 miljoonaa euroa nykykustannustiedon perusteella. Koska toimenpide toteutettaisiin ehdotuksen mukaan samanaikaisesti koko EY-alueella, nousisivat kustannukset todennäköisesti kuitenkin korkeammiksi. Laskutuksen käsittelykustannusten arvioidaan lisääntyvän vähintään hieman yli 10 miljoonalla eurolla vuodessa. Lisäkustannusten vastapainona etäluettavien mittareiden käytöstä syntyy merkittäviä kustannussäästöjä jakeluverkonhaltijoille sekä voimajärjestelmälle. Näiden suuruutta on kuitenkin vaikea arvioida. Osa verkonhaltijoista on nähnyt kannattavaksi siirtyä vapaaehtoisesti etäluettaviin mittareihin.

Energiamarkkinaviraston tehtävien lisääntyminen sekä lisääntyvä sääntely aiheuttaisivat lisäkustannuksia Energiamarkkinavirastolle sekä sen valvottavina oleville sähköverkonhaltijoille ja muille sähköalan yrityksille.

Sähkön sisämarkkinoiden toimivuuden parantaminen loisi lisäkustannusten vastapainoksi myös kustannussäästöjä sähkökäyttäjien sähkönhankintaan. Pohjoismaisten ja keskeisen Euroopan tukkusähkömarkkinoiden

lisääntyvä yhdentyminen tasoittaa näiden markkinoiden välisiä hintaeroja. Tämän kehityksen arvioidaan jossain määrin nostavan tukkusähkön hintatasoa Pohjoismaissa vaikka sisämarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi ehdotettuja uudistuksia ei toteutuisikaan. Siirtoverkkojen omistuksen eriyttämistä sekä tehokkaampaa sääntelyä koskevat ehdotukset kuitenkin lieventäisivät tätä vaikutusta, joka markkinoiden yhdentymisestä aiheutuu. Jo pienehkökin muutos tässä suhteessa kompensoisi pitemmällä aikajänteellä vastaavista toimenpiteistä Suomessa sähkökäyttäjille aiheutuvat lisäkustannukset. Tarkkoja arvioita asiasta ei kuitenkaan ole mahdollista esittää.

6 Valtioneuvoston kanta

Yleinen kanta

Suomi kannattaa esityksen yleistä tavoitetta parantaa sähkön sisämarkkinoiden toimivuutta. Esityksessä on kuitenkin osa-alueita, joita koskevat ehdotukset johtavat Suomen mielestä tarpeettoman pitkälle menevään sääntelyyn sekä siirtävät esityksen tavoitteisiin nähden tarpeettoman paljon toimivaltaa kansallisilta viranomaisilta komissiolle.

Suomi oli yllätynyt komission ehdotuksesta, joka sisälsi aikaisempaa tiukemman ehdotuksen siirtoverkkoyhtiöiden ja sähkön tuotantoyhtiöiden omistuksellisesta eriyttämisestä. Suomen kantana on, että omistuksellinen eriyttäminen tulisi lähtökohtaisesti rajata vertikaalisesti integroituihin yrityksiin, joissa yhdellä sähköntuottajalla on määräysvalta. Sähköntuottajien ja -myyjien vähemmistöosakkuudet tulisi sallia edelleen. Ehdotuksen käsittelyssä on varmistettava, että valtio voi olla jatkossakin omistajana sekä siirtoverkkoyhtiössä että sähköntuottaja- ja myyntiyrityksessä. Suomessa nykyinen siirtoverkkoyhtiön malli on toiminut hyvin ja markkinoiden eduksi; siirtomaksut ovat Euroopan alhaisimpien joukossa, toimitusvarmuus on huipputasoa ja Suomen verkko on pohjoismaisista verkoista ainoa, jossa ei ole merkittäviä pullonkauloja.

Komission ehdottamat eriyttämismallit olisi vaikea panna täytäntöön Suomessa, jos tuottajat vastustavat niitä, koska Suomen pe-

rustuslaki takaa vahvan yksityisen omaisuuden suojan. Komission vaihtoehtoisena esittämään ISO-malliin liittyvä vastaavanlaisia omistusoikeuden suojaan liittyviä ongelmia sekä lisäksi toiminnallisia riskejä. Tämän vuoksi ISO-malli on kansallisena ratkaisuna käytännössä poissuljettu Suomessa.

Komissio on ehdottanut kansallisten sähkömarkkinoiden ja sähkön sisämarkkinoiden sääntelyvaltuuksien vahvistamista seuraavasti:

- vahvistamalla kansallisten sääntelyviranomaisten itsenäisyyttä;
- määrittelemällä sääntelyviranomaisten toiminnan yleiset tavoitteet;
- harmonisoimalla sääntelyviranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet;
- laajentamalla sääntelyvaltuuksia komitologiamenettelyssä annettavilla komission suuntaviivoilla;
- edellyttämällä ja valvomalla kansallisilta sääntelyviranomaisilta komission suuntaviivojen noudattamista.

Esitys merkitsee, että toimivalta energiemarkkinoiden keskeisten pelisääntöjen vahvistamisessa siirtyy yhä selkeämmin jäsenvaltioilta komissiolle ja EU:lle.

Suomi suhtautuu yleisellä tasolla positiivisesti komission ehdottamaan uuteen sääntelyjärjestelmään. Ehdotuksessa eri toimijoiden, kuten komission, kansallisten sääntelyviranomaisten, sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston sekä siirtoverkonhaltijoiden roolit ja tehtävät on laadittu pääpiirteissään tasapainoisesti ja kunnioittaen neuvoston kannanottoja. Suomi pitää ehdotettua uutta sääntelyjärjestelmää kokonaisuutena ja katsoo, että eri toimijoiden tehtäviä on tarkasteltava kokonaisuutena. Suomella on kuitenkin huomautuksia ehdotettujen säännösten yksityiskohtiin. Suomi ei kannata poliittisluonteisten tehtävien antamista kansallisille sääntelyviranomaisille. Ehdotukseen sisältyy ajatus ns. yhdestä (single) kansallisesta sääntelyviranomaisesta. Direktiivissä tulisi ottaa huomioon Ahvenanmaan itsehallinnollinen asema. Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että kansallisesti voidaan jatkossakin hyödyntää eri kansallisten viranomaisten osaamista (Kilpailuvirasto, Kuluttajavirasto) Energiemarkkinaviraston osaamisen lisäksi ja että näillä on luonteva työnjako, vaikka Energia-

markkinavirasto hoitaisi tehtävät Suomen osalta sääntelyviranomaisten yhteistyövirastossa. Direktiivin tulisi mahdollistaa verkkohintojen vahvistamisen vaihtoehtona myös joustavammat etukäteiset sääntelymenettelyt.

Suomi katsoo, että jos direktiiviä on täydennettävä yksityiskohtaisemmillä normeilla, sellaiset on annettava komission toimesta komiteakäsittelyn jälkeen. Suomi voi hyväksyä ehdotuksen lähtökohdat tältä osin. Suomi kuitenkin katsoo, että komission antamien säännösten antamisvaltuus on eräiltä osin ulotettu sellaisille alueille, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan tai jotka tulisi säännellä tyhjentävästi direktiivissä.

Siirtoverkon eriyttäminen

Suomi katsoo, ettei ole välttämätöntä vaatia sähköntuottajien ja myyjien siirtoverkko-omistukselle täyttä kieltoa komission asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomi katsoo, että sähkön tuottajien ja myyjien osakkuudet siirtoverkkoyhtiössä tulisi edelleenkin sallia tapauksissa, joissa osakkuus ei anna näille määräysvaltaa siirtoverkkoyhtiöiden päätöksentekoon.

Komission ehdotus on epäselvä siinä suhteessa, miltä osin valtio voi omistaa samanaikaisesti siirtoverkkoyhtiön sekä tuotanto- ja myyntiyhtiön osakkeita. Valtionomistuksen hyväksyttävyydestä molemmantyyppisissä yrityksissä tulee sisällyttää riittävän yksiselitteiset säännökset artiklaan.

Kolmansiin maihin liittyvät näkökohdat

Suomi kannattaa periaatetta, että kolmansien maiden yritysten hankkimisiin omistuksiin siirtoverkonhaltijoissa sovelletaan samoja sääntöjä kuin jäsenvaltioiden yritysten omistuksiin. Suomi katsoo, että lähtökohtaisesti on sovellettava sääntöjä myös takautuvasti, koska jäsenvaltioiden yritysten omistuksia tarkastellaan myös takautuvasti. Suomi pitää kolmansien maiden omistusta siirtoverkonhaltijoissa koskevaa turvalauseketta lähtökohdiltaan ymmärrettävänä. Suomi voi tarvittaessa hyväksyä lausekkeen, joka edellyttää kansainvälisen sopimuksen tekemistä tällaisesta sijoituksesta kohdevaltion, kolmannen maan ja yhteisön välillä.

Siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen ja sertifiointi

Suomi hyväksyy komissiolle toimivallan tutkia, että kansallisten sääntelyviranomaisten sertifiointipäätökset noudattavat yhteisiä sääntöjä.

Riippumattomat verkonhaltijat (ISO)

Suomen osalta ei ole tarvetta osallistua laajasti ISO-vaihtoehdon sisällön määrittelyyn. Suomi ei pidä ISO:a realistisena vaihtoehtona itselleen, mutta hyväksyy sen jäsenvaltioille mahdolliseksi vaihtoehdoksi. Suomi katsoo, ettei ISO:a koskevaa tiukempaa sääntelyä tule ulottaa siirtoverkonhaltijoiden puolelle.

Suomi katsoo, että ISO:n sertifiointiprosessin tulisi olla samanlainen kuin siirtoverkonhaltijan sertifiointiprosessin. Sertifiointiprosessi tulisi rakentaa siirtoverkonhaltijoille ehdotetun menettelyn pohjalle. Suomi katsoo, että komissiolle ja sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle ei tulisi antaa valtuuksia, joilla ohitetaan jäsenvaltion ehdottama siirtoverkonhaltija tai nimetään sen sijasta viimeisenä vaihtoehtona sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ehdottama ISO. Siirtoverkonhaltijalla (ja ISO:lla) on Suomessa eräiltä osin viranomaistehtäviä.

ISO-vaihtoehtoon liittyvä siirtoverkon omistajien eriyttämistä koskeva artikla vastaa direktiivin nykyistä sisältöä. Suomi voi hyväksyä ehdotuksen tältä osin.

Kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuus

Suomi kannattaa kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuuden suojan parantamiseksi tehtyjä ehdotuksia.

Jakeluverkkojen viestintä ja tuotemerkkien käyttö

Jakeluverkonhaltijoiden eriyttämistä koskevaan 15 artiklaan ehdotetaan lisättävän säännös, jonka mukaan vertikaalisesti integroituneet jakeluverkonhaltijat eivät viestinnässään ja tuotemerkeissään saa aiheuttaa epäselvyyttä sen suhteen, että vertikaalisesti

integroituneen yrityksen toimituksista huolehtiva liiketoimintahaara on erillinen yksikkö. Suomi suhtautuu täydennykseen joustavasti.

Kansalliset sääntelyviranomaiset

Suomi katsoo, että kansallisen sääntelyviranomaisen tulee toimia riippumattomasti. Sääntelyviran-omaisella ei kuitenkaan tulisi olla poliittisluonteisia tehtäviä. Direktiivissä tulisi ottaa huomioon Ahvenanmaan itsehallinnollinen asema. Suomi pitää tärkeänä, että kansallisesti voidaan jatkossakin hyödyntää eri kansallisten viranomaisten osaamista (Kilpailuvirasto, Kuluttajavirasto) Energiamarkkinaviraston osaamisen lisäksi ja että näillä on luonteva työnjako, vaikka Energiamarkkinavirasto hoitaisi tehtävät Suomen osalta sääntelyviranomaisten yhteistyövirastossa. Sääntelyviranomaisen tehtävistä, toiminnan organisoinnista ja viranomaisen palveluksessa olevan henkilöstön virkasuhteiden ehdoista tulisi voida läheisyysperiaatteen mukaisesti päättää kansalliset näkökohdat ja käytännöt huomioon ottavalla tavalla.

Artiklan 22c(4) kohdassa säädetään sääntelyviranomaisten suorittamasta tariffien vahvistamisesta tai hyväksymisestä ennen niiden käyttöönottoa. Suomi katsoo, että mainittua direktiivin kohtaa tulisi muuttaa siten, että Suomessa noudatettava nykydirektiivin mukainen käytäntö, jossa sääntelyviranomaisen hyväksyy palvelun hintojen sijasta tariffien laskentametodologian, täyttäisi jatkossakin direktiivin vaatimukset.

Rajat ylittäviä kysymyksiä koskeva sääntelyjärjestelmä

Rajajohtojen sääntelyn osalta komissio ehdottaa, että sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto vahvistaa rajajohdolle sääntelyjärjestelmän, jos kaksi kansallista sääntelyviranomaista ei pääse yhteisymmärrykseen rajajohdon sääntelyperiaatteista. Suomi hyväksyy sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle ehdotetun toimivallan rajat ylittävissä kysymyksissä. Suomi kuitenkin katsoo, että artiklassa määritellään yksityiskohtaisesti, mitä asioita tämä sääntelyjärjestelmän vahvistaminen voi koskea.

Suuntaviivojen noudattaminen

Artiklassa 22e säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten velvollisuudesta noudattaa komission antamia suuntaviivoja sekä suuntaviivojen noudattamiseen liittyvästä valvontamenettelystä. Suomi voi hyväksyä ehdotetun menettelyn.

Suuntaviivojen antaminen ja komitologia

Suomi pitää yleisesti ottaen tarpeellisena komissiolle sisämarkkinapakettissa ehdotettua suuntaviivojen antovaltuutta, jotta sisämarkkinoiden toimivuus voidaan varmistaa. Suomi voi myös hyväksyä, että suuntaviivat annetaan valvonnan käsittävässä sääntelymenettelyssä. Direktiivissä on kuitenkin esitetty valtuutta suuntaviivojen antamiseen useissa sellaisissa kohdissa, jotka Suomen mielestä olisi kuitenkin syytä määritellä tyhjentävästi jo direktiivitekstissä itsessään.

Suomi katsoo, että suuntaviivoilla ei tulisi päättää julkisen palvelun velvoitteista (artikla 3) eikä kansallisen sääntelyviranomaisen (artikla 22c) ja yhteistyöviraston (artikla 22d) tehtävistä. Myös siirtoverkon omistajien (artikla 10a) ja jakeluverkonhaltijoiden (artikla 15) eriyttämisestä tulisi mieluummin säätää tyhjentävästi direktiivissä itsessään. Tarvittaessa Suomi voi hyväksyä myös muita Suomen tavoitteiden kanssa yhdensuuntaisia ratkaisuja.

Tietojen säilyttäminen

Artiklassa 22f asetettaisiin toiminnanharjoittajille velvollisuus säilyttää tietoja viran-

omaisten mahdollisia valvontatoimenpiteitä varten. Suomi kannattaa ehdotusta tältä osin.

Alueellinen yhteistyö

Uudessa 5a artiklassa säädettäisiin jäsenvaltioiden velvollisuudesta tehdä yhteistyötä markkinoiden yhdentämiseksi alueetasolla. Ehdotukset jättävät yhteistyön muodot jäsenvaltioiden sovittaviksi. Suomi kannattaa alueellisen yhteistyön näkökulman nostamista direktiiviin.

Kuluttajansuojaa koskeva liite A

Liitteessä A ehdotetaan kuluttajansuojaa koskevia lisätoimenpiteitä, mm. myyjänvaihdon sääntelyä ja sähkölaskujen lähettämistä asiakkaille kuukausittain. Tältä osin ehdotukset ovat Suomelle vaikeita, koska ne edellyttäisivät mittareiden kaukoluentaan siirtymistä kaikkien kuluttajien osalta ilman riittäviä siirtymäaikoja tai muita reunaehtoja. Rajoituksettomana ja vuodenaikoihin sitomattoman myyjänvaihdon sallimisen seurauksena Suomessa jouduttaisiin luopumaan toistaiseksi voimassa olevista yleis- ja vuodenaikasähkösopimuksista. Suomi katsoo, että mittareiden kaukoluentaan johtavia säännöksiä ei tulisi hyväksyä ilman riittävää siirtymäaikaa sekä pienimpiä käyttäjiä koskevaa poikkeusta. Suuriin mittalaitteinvestointeihin ryhtymistä samanaikaisesti koko Euroopan yhteisössä tulisi pyrkiä välttämään. Näillä toimenpiteillä vältettäisiin kohtuuttomat lisäinvestointikustannukset kaukoluettaisiin mittalaitteistoihin. Vähittäismyyjän vaihtamista koskevassa sääntelyssä tulisi huomioida eri tariffirakenteisiin kuuluvat erityispiirteet.